

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 300/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou Líška & Partners s. r. o., Brezová 10, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ján Líška, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trebišov v konaní vedenom pod sp. zn. 8 P 68/2018 a postupom Okresného súdu Michalovce po postúpení veci a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia a skutkový stav

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. mája 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich

základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trebišov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 P 68/2018 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a postupom Okresného súdu Michalovce po postúpení veci z dôvodu miestnej príslušnosti.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom napadnutého konania o schválenie rodičovskej dohody o úprave práv a povinností rodičov k maloletej [REDAKOVANÉ], ktoré začalo podaním návrhu matky 3. mája 2018. Na pojednávaní okresného súdu 26. júla 2018 sťažovateľ nesúhlasil s predloženou dohodou rodičov a 7. septembra 2018 bol okresnému súdu doručený nový návrh dohody zo 4. septembra 2018. Sťažovateľ 25. septembra 2018 doručil okresnému súdu návrh na zverenie maloletej dcéry do striedavej starostlivosti rodičov. Uznesením z 2. októbra 2018 okresný súd nariadil neodkladné opatrenie (úprava styku sťažovateľa s maloletou, pozn.) do právoplatného skončenia veci, ktoré na odvolanie matky Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 8 CoP 325/2018 z 10. decembra 2018 zmenil tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Spis bol vrátený okresnému súdu 14. decembra 2018. Okresný súd nariadil pojednávanie na 20. február 2019, avšak 31. januára 2019 sťažovateľ podal nový návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, o ktorom rozhodol okresný súd uznesením z 21. februára 2019 tak, že ho zamietol. Po podaní odvolania otca a vykonaní potrebných procesných úkonov okresný súd predložil spis odvolaciemu súdu 15. apríla 2019. Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 8 Cop 106/2019 zo 16. mája 2019 uznesenie okresného súdu zmenil tak, že nariadil neodkladné opatrenie, ktorým určil styk sťažovateľa s maloletou. Spis bol vrátený okresnému súdu 23. mája 2019. Okresný súd uznesením z 30. mája 2019 ustanovil znalca a uložil účastníkom zložiť zálohu na trovy znaleckého dokazovania. Proti tomuto uzneseniu podala matka 5. júna 2019 sťažnosť. Okresný súd uskutočnil pojednávanie vo veci 19. júna 2019, ktoré bolo odročené pre účely znaleckého dokazovania. Ustanovená znalkyňa 28. júna 2019 požiadala o ustanovenie iného znalca a okresný súd uznesením z 26. septembra 2019 zrušil uznesenie o jej ustanovení a rozhodol o vrátení zloženej zálohy (vyplatená sťažovateľovi 14. novembra 2019, pozn.). Uznesením z 26. septembra 2019 (právoplatné 2. októbra 2019, pozn.) okresný súd preniesol

príslušnosť na Okresný súd Michalovce a vec mu postúpil 14. novembra 2019. Po právoplatnosti uznesenia o zmene príslušnosti súdu sťažovateľ 15. októbra 2019 doručil okresnému súdu (pôvodne konajúcemu vo veci, pozn.) nový návrh na vydanie neodkladného opatrenia o úprave styku s maloletou, o ktorom rozhodol okresný súd uznesením z 3. februára 2020 (po vyriešení sporu o príslušnosť, pozn.).

3. V súčinnosti s Okresným súdom Michalovce ústavný súd zistil, že Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 13 NCc 20/2019 z 9. januára 2020 rozhodol o tom, že na konanie je miestne príslušný okresný súd, ktorému bol spisový materiál Okresným súdom Michalovce vrátený 23. januára 2020.

4. Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že mu prenesenie miestnej príslušnosti súdu na konanie a postúpenie veci Okresnému súdu Michalovce nebolo oznámené a o jeho návrhu na vydanie neodkladného opatrenia z 15. októbra 2019 nebolo rozhodnuté v zákonnej lehote 30 dní, ale až 3. februára 2020, čím dochádza k porušovaniu jeho rodičovských práv. K tomu uvádza:

„Sťažovateľ sa v predmetnej veci obrátil na Ústavný súd Slovenskej republiky so sťažnosťou proti porušeniu základného práva na prístup k súdu (čl. 46 ods. 1 Ústavy SR) a na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1. Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj so sťažnosťou proti porušeniu základných práv na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (čl. 48 ods. 2 Ústavy SR) a na prejednanie veci v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky. Sťažovateľ navrhuje priznať finančné zadosťučinenie vo výške 3.000,- EUR.

Máme za to, že v danom prípade Okresný súd Trebišov, ako aj Okresný súd Michalovce jasne, zreteľne a závažne porušil práva sťažovateľa na spravodlivý proces, na prístup k súdu (súdnu ochranu) a na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov, keď OS Trebišov nerozhodol v zákonnej lehote o neodkladnom opatrení, navyše vec postúpil bez toho, aby to oznámil sťažovateľovi a tiež OS Trebišov nekonal, keď trvalo tri mesiace, kým zrušil ustanoveného znalca od momentu, kedy súdu v konaní znalec oznámil, že nemôže zabezpečiť vypracovanie znaleckého posudku. OS Michalovce taktiež nekonal, nakoľko

napriek tomu, že mal vec postúpenú, vôbec to neoznámil sťažovateľovi a navyše do dnešného dna nijakým spôsobom nevybavil sťažnosť určenú predsedovi súdu.“

5. Na základe sťažnostnej argumentácie sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej nálezom takto rozhodol:

„I. Základne právo [REDAKOVANÉ]... podľa čl. 46 ods. 1 a podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru v ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trebišov v konaní vedenom pod sp. zn.: 8P/68/2018 a postupom Okresného súdu Michalovce porušené BOLO.

II. [REDAKOVANÉ]... sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 3.000 Eur (slovom tritisíc eur), ktoré sú Okresný súd Trebišov a Okresný súd Michalovce povinní spoločne a nerozdielne vyplaviť mu...

III. Okresný súd Trebišov a Okresný súd Michalovce sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľovi trovy konania...“

II.

Relevantná právna úprava a judikatúra

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje

na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

9. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v platnom procesnom práve (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06).

12. Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

15. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd zároveň osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

16. Ústavný súd pri posudzovaní sťažností, ktorými sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej ústavný súd poskytuje týmto právam ochranu len vtedy, ak bola sťažnosť pred ústavným súdom uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu týchto práv ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05). Ak v čase, keď sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nemôže dochádzať k porušovaniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (podobne napr. II. ÚS 55/02).

17. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia

alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). Za iné dôvody zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti treba nesporne považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer vrátane miery, ktorou sťažovateľ priamo alebo nepriamo k pochybeniam či nedostatkom vytykáaným z jeho strany dotknutému orgánu verejnej moci svojím konaním prispel, a ich únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práva, ktorého porušenie sa namieta (IV. ÚS 62/08).

III.

Predbežné prerokovanie

III.A. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote

18. Predmetom prieskumu ústavného súdu je v tomto konaní o sťažnosti sťažovateľa porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, pričom predpokladom vyslovenia tohto porušenia je trvajúce súdne konanie, v ktorom je odporca nečinný alebo je jeho postup neefektívny takým významným spôsobom, že ide o stav nezlučiteľný s garantovaným základným právom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

19. Ako už z obsahu sťažnosti a priložených dokumentov vyplýva, sťažovateľ vytýka prietáhy v konaní vedenom okresným súdom v súvislosti s nerozhodnutím v zákonnej lehote o jeho návrhu na vydanie nového neodkladného opatrenia z 15. októbra 2019, o ktorom okresný súd rozhodol po vyriešení sporu o príslušnosť na konanie až 3. februára 2020. Sťažovateľ vytýka okresnému súdu aj zrušenie uznesenia o ustanovení znalca s časovým odstupom troch mesiacov.

20. Nedôvodné postúpenie veci a riešenie sporu o príslušnosť krajským súdom prispeli k predĺženiu rozhodovania o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia, ako aj k predĺženiu konania vo veci samej. Ústavný súd vzal do úvahy, že vo veci bolo nariadené neodkladné opatrenie o úprave styku sťažovateľa s maloletou Krajským súdom v Košiciach uznesením zo 16. mája 2019. V kontexte všetkých okolností posudzovaného prípadu, keďže okresný súd konal plynulo a uskutočňoval pojednávania a iné procesné úkony rýchlo, ako aj skutočnosť, že vec bola dvakrát na odvolacom konaní, a príspevok sťažovateľa k celkovej dĺžke konania (zmena schvaľovanej rodičovskej dohody v priebehu konania), ústavný súd nezistil taký rozpor medzi namietaným postupom okresného súdu v napadnutom konaní s označenými právami sťažovateľa, ktorý by mohol po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie viesť k vysloveniu ich porušenia. Predĺženie konania o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia totiž z hľadiska intenzity pochybenia pri zhodnotení celého procesného postupu okresného súdu nevykazuje znaky ústavne relevantného zásahu do označených práv sťažovateľa.

21. Vo vzťahu ku konaniu vedenému po postúpení veci Okresným súdom Michalovce (od 14. novembra 2019 do 23. januára 2020, pozn.) ústavný súd konštatuje, že už prima facie dĺžka konania nevykazuje známky neprimeranosti. Zároveň prijatiu sťažnosti vo vzťahu k Okresnému súdu Michalovce bráni aj absencia trvajúceho zásahu do práv sťažovateľa, keďže na základe rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach nie je príslušný vo veci konať. Sťažovateľ vytýka nečinnosť Okresnému súdu Michalovce v súvislosti s nevybavením jeho sťažnosti na prieskumy zo strany predsedu súdu. Rozhodovanie o sťažnosti je úkonom v oblasti správy súdov, a nie súdnej rozhodovacej činnosti v právnej veci sťažovateľa, ktorej súdnu ochranu v napadnutom konaní uplatňuje, a preto obsah základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru svojimi zárukami nepokrýva vybavovanie sťažností v rámci výkonu správy súdu. Pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti s namietaným porušením označených práv v tejto časti ústavný súd považuje ústavnú sťažnosť za zjavne neopodstatnenú.

22. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej

lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní a postupom Okresného súdu Michalovce odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.B. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

23. Sťažovateľ namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces v súvislosti s odopretím prístupu k súdu, ktoré vzhliada v nerozhodnutí o jeho návrhu na vydanie neodkladného opatrenia z 15. októbra 2019 v zákonnej lehote a v neoboznámení sťažovateľa s prenesením miestnej príslušnosti ani zo strany okresného súdu, ani zo strany Okresného súdu Michalovce.

24. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je plynulosť a rýchlosť konania a rozhodovania obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Len celkom výnimočne v extrémnych prípadoch ústavný súd pripustil, že neprimeranosť dĺžky konania možno hodnotiť ako odopretie spravodlivosti. V posudzovanej veci síce okresný súd nedodrжал zákonnú lehotu pre rozhodnutie o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia z dôvodu sporu o príslušnosť, avšak nejde o také extrémne predĺženie konania, že by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti.

25. Pochybenie, ktoré sprevádzalo postúpenie veci Okresnému súdu Michalovce, bolo v ďalšom procesnom postupe napravené (rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach, pozn.) a vo veci ďalej koná príslušný okresný súd. Nejde teda o vadu konania, ktorá by v zmysle ustálenej judikatúry nebola v priebehu konania napravitel'ná a vzťahovala sa na výsledok konania. Nie je spôsobilá ovplyvniť spravodlivosť konania ako celku, čo je predpoklad vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

26. Z uvedených dôvodov ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť aj v časti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé

konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ako zjavne neopodstatnenú a odmietol ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

27. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa, keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2020

Ľuboš Szigeti
predseda senátu